

1. Коттлер Ф., Все билеты проданы. Стратегии маркетинга исполнительских искусств / Ф. Коттлер, Дж. Шефф. – М. : Издательский дом «Классика-XXI», 2012. – 688 с.

2. Тульчинский, Г.Л. Менеджмент в сфере культуры: учебное пособие. 4-е изд., испр. и доп. / Г.Л. Тульчинский, Е.Л. Шекова – СПб. : Издательство «Лань»; «Издательство Планета Музыки», 2009. – 528 с.

Гурына Т.В., студ. 320 н гр.

Навуковы кіраўнік – Гуткоўская С.В.

РОЛЯ СЛОЎНАГА ТЭКСТУ Ў РАСКРЫЦЦІ ВОБРАЗНАГА ЗМЕСТУ ФАЛЬКЛОРНАГА ЎЗОРУ

Кожны від народнага мастацтва ўнікальны і самабытны, але пры іх зліцці (сінкрэтызм) змест твораў раскрываецца больш глыбока. Сінкрэтызм – гэта злучэнне элементаў слова, музыкі, танца, пантамімы ў традыцыйных відах фальклору (абрадавыя дзейства, карагоды, песень і песенна-сказавыя формы фальклорнага тэатра) [3]. Такое адзінства мы можам назіраць у беларускім фальклоры пры спалучэнні слоўнага тэксту (прымаўкі, прыказкі, песні і г.д.) і танца ў фолькорных узорах.

Танец – адна са старажытнейшых форм народнай творчасці, у якой у пластыцы адлюстроўваюцца ўражанні ад навакольнага свету, жыцце, побыт і працоўная дзейнасць народа; увсвабляецца яго нацыянальны характар, спосаб вобразнага мыслення. Танец заўсёды суправаджаўся рытмам, які задаваўся музычнымі інструментамі або мог быць заменены песнямі, прыпеўкамі [6].

У танцы закладзены тэма, ідэя, сюжэт, для больш яркага раскрыцця якіх у фальклоры часам выкарыстоўваўся слоўны тэкст, часцей за ўсе ў форме прыпевак альбо песен. З іх дапамогай мы можам больш глыбока падкрэсліць і раскрыць вобразны змест танца, яго сутнасць.

Прыпеўка – адно з назваў кароткіх частых песень (у адрозненне ад доўгіх, працяжных) песен. Яны складаліся з двух ці чатырох радкоў. Першапачаткова прыпеўкі ствараліся і распаўсюджваліся ў маладзёжным асяроддзі, што вызначыла іх тэматыку і склад галоўных персанажаў [4]. У розных рэгіёнах Беларусі прыпеўкі мелі наступныя мясцовыя назвы: «прыпевы», «падскокі», «тарадаікі», «дрындушкі».

Прыпеўкі, якія выконваюцца пад час танцаў, могуць аб'ядноўваюцца ў тэматычныя групы і ствараць нібы адну вялікую песню, звязаную матывам і своеасаблівым цэльным сюжэтам. Нярэдка назву прыпеўкі бяруць ад таго, пад музыку якіх пэўных танцаў іх прыпяваюць. Яны ўзбагачваюць танцавальны узор, робяць яго энэргічным, каларытным, надаюць танцу жартоўную афарбоўку. Напрыклад, да танца «Карамет» існавалі такія двухрадковыя прыпеўкі:

*«Танцавала “Карамета” у новенькіх бацінках.
Асталіся на нагах чулкі да рэзінкі!» [5, с. 46].*

У кожнай прыпеўцы існуюць пэўныя героі, для характарыстыкі якіх выкарыстоўваецца гумар, вычварнасць і жарт, а таксама адлюстроўваюцца іх ўзаемаадносіны, пачуцці, перажыванні, як, напрыклад, у танцы «Лявоніха»:

*«А Лявоніху Лявон палюбіў,
Лявонісе чаравічкі купіў;
Лявоніха, душа ласкавая,
Чаравічкамі палясківала» [5, с. 46].*

Адна з найкаштоўнейшых асаблівасцей прыпеўкі да танца – здольнасць імгненна адгукацца на розныя падзеі, якія адбываюцца пад час пэўнага дзеяння, у якім адлюстроўваецца грамадскае ці сямейнае жыццё чалавека, яго побыці г.д.

Беларускія песенны фальклор вельмі багаты і разнастайны. У песнях раскрывалася душа народа, яго высокія парыванні да шчасця і сумныя настроі ў трагічных абставінах жыцця. Асаблівую групу складаюць гульнявыя і карагодныя песні, якія адносяцца да лірычнага роду паэзіі, але вылучаюцца ў музычным стаўленні і па выкананні. Гульнявымі называюцца песні, звязаныя з выкананнем розных гульняў, якія могуць выконвацца ў танцавальнай форме. Карагодныя песні выконваліся падчас выканання танцавальнага карагоднага дзеяння. Выкананне іх было звязана з пэўнымі харэаграфічнымі рухамі, як, напрыклад, у карагодных узорах «Мак», «Халімон», «Пайшоў Ясь наш на лужок» [1].

Гульнявыя песні вельмі простыя па кампазіцыі. У большасці з іх даецца паслядоўнае апісанне дзеянняў, якія выконваюцца падчас гульні і суправаджаюцца танцам.

Танцавальная песні адрозніваюцца ад усіх іншых больш хуткім тэмпам выканання і выразным рытмам. Па сваёй тэматыцы яны блізкія да гульнявых і карагодных песен. Сустрэкаецца шмат танцавальных песень жартоўнага і сатырычнага характару, напрыклад, «Жаніцьба Цярэшкі», «Юрачка», «Яшчур». У плясовых песнях нярэдка маюцца прыпевы («Лявоніха», «А ў полі вярба», «Перапелачка»).

Такім чынам, словесны тэкст узмацняе сэнс фальклорнага ўзору, надае яму яскравасць, падкрэслівае самае галоўнае, а танец, у сваю чаргу, дапамагае раскрыць мастацкі вобраз у пластыцы, дазваляючы яго ўбачыць.

1. Архіў Галіновай навукова-даследчай лабараторыі беларускай танцавальнай лабараторыі кафедры харэаграфіі БДУКМ.
2. Беларуская народная творчасць: навуковае выданне / рэдкал. А.С. Фядосік [і інш.]. – Мінск : Навука і тэхніка, 1989. – Прыпеўкі / уклад. Тэкстаў, уступ. арт. і камент. І.К. Цішчанкі. – 1989. – 432 с.
3. Гусев, В.Е. Синкретизм / В.Е. Гусев // Восточнославянский фольклор: слов. науч. и нар. Терминалогии / редкол. К.П. Кабашников.– Мінск : Навука і тэхніка, 1993. – 308 с.
4. Селиванов, Ф.М. Частушка / Ф.М. Селиванов // Восточнославянский фольклор: слов. науч. и нар. терминалогии / редкол. К.П. Кабашников.– Мінск : Навука і тэхніка, 1993. – С. 444–445.
5. Чурко, Ю.М. Белорусский хореографический фольклор / Ю.М. Чурко. – Мн. : Вышэйшая школа, 1990. – 415 с.
6. Чурко, Ю.М. Народны танец / Ю.М. Чурко // Этнаграфія Беларусі: Энцыклапедыя. – Мінск : Беларуская савецкая энцыклапедыя, 1989. – 352 с.

Давыдзенка І.В., студ. 414 гр.

Навуковы кіраўнік – Фядотаў А.Г.

БАЛЬ У ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫМ КАНТЭКСЦЕ: ТРАНСФАРМАЦЫЯ ТРАДЫЦЫЙ НА ЗЕМЛЯХ БЕЛАРУСІ

Культурна-гістарычны кантэкст развіцця Беларусі з'яўляецца ў нашы дні адным з вядучых. У апошнія гады назіраецца рост цікавасці да святочнай культуры і спробы змадэляваць і рэстаўраваць асобныя элементы магнацкага культурнага жыцця мінулых стагоддзяў, тым самым